

dem Fidei, ut negotium inquisitionis hujusmodi eo profre- retur feliciter, quod deinceps ejusdem labis indago solennius, diligentius, & cautius perageretur; ipsum tam per Duce- nos Episcopos, quam per Inquisitores à Sede Apostolica de- putatos (omni carnali amore, odio, vel timore, ac cus- libet commodi temporalis affectione semotis) decernimus exerceri. Sic quod quilibet de predictis sine alio citare possit, & arretrare sine capere, ac tuta custodia manci- pare, ponendo etiam in compedibus vel manicis ferreis si ei visum fuerit faciendum; super quo ipsius conscientiam oneramus: necnon inquirere contra illos, de quibus pro hujusmodi negotio, secundum Deum & justitiam viderit expedire. Duro tamen tradere carceri sine arcto, qui magis ad poenam, quam ad custodiam videatur, vel tormentis exponere illos, aut ad sententiam procedere contra eos, Episcopus sine Inquisitore, aut Inquisitor sine Episcopo Diocesano, aut ejus Officiali, vel Episcopali Sede vacante, Capituli super hoc Delegato, si sui adinvicem copiam habere valeant intra octo dierum spatium, postquam se in- vicem requisierint, non valebit. Et si secus presumpsum fuerit, nullum sit & irritum ipso jure. Verum si Episcopus, vel ejus Capituli, Sede vacante, Delegatus cum Inquisi- tore, aut Inquisitor cum altero eorumdem, propter premissa nequeat, aut nolit personaliter convenire; possit Episco- pus vel ejus seu Capituli, Sede vacante, Delegatus Inquisi- tori, & Inquisitor Episcopo vel ejus Delegato, seu Sede vacante illi, qui ad hoc per Capitulum fuerit deputatus, super illis committere vires suas, vel suum significare per literas consilium & consensum.

Providet circa muros vel carceres Hereticorum, ipsorum claves, custodes, & custodiam ministros. Joan. And.

§. 2. Sanè, quia circa custodiam carcerum Hereticorum, qui muri in quibusdam partibus vulgariter nuncupantur, multas fraudes dudum intelleximus perpetratas: Nos igitur volentes super hoc providere, statuimus, ut quilibet talis carcer vel murus, quem de cetero Episcopo & Inquisitori de Heret. c. 8. predictis volumus fore communem, duos custodes habeat principales, discretos, industrios & fideles: unum quem voluerit Episcopus, & providebit eidem: alium, de quo vo- luerit Inquisitor, cui etiam providebit: & quilibet predi- ctorum custodum sub se alium bonum & fidum poterit ha- bere ministrum. In quolibet etiam conclavi ejusdem car- ceris sive muri erunt duæ claves diversæ: quarum unam unus, aliam alius tenebit predictorum custodum, & eam cum officio ministrandi, que incarcerationis fuerint ministran- da, suo poterit committere vel subdelegare ministro.

Ponit juramentum Custodum, Ministrorum suorum, & Notariorum, & aliorum Officialium. Joan. And.

§. 3. Porro coram Episcopo vel Capitulo, Sede vacante, & Inquisitore predictis vel substitutis ab eis Custodes supra- dicti, antequam suum officium exequantur, jurabunt ad sancta Dei Evangelia corporaliter à se tacta, quod in custo- dia immuratorum, & aliorum pro crimine supradicto in sua custodia positurum & ponendorum, omnem diligentiam & sollicitudinem, quam poterunt, fideliter adhibebunt. Et quod alicui incarcerationi nihil unquam in secreto loquerit, quin hoc audiat alter Custos. Et quod provisionem, quam incarcerationi recipiunt ex ordinatione communi, & illud quod à parentibus & amicis, vel aliis personis fidelibus offeretur eidem (nisi Episcopi & Inquisitoris, vel suorum Commis- sariorum ordinatio refragetur) ipsi fideliter & absque deminutione aliqua ministrabunt, nec in his fraudem aliquam adhibebunt. Et idem juramentum & coram eisdem perso- nis ministris Custodum prius quam suum exerceant officium, exhibebunt. Et quia sæpè contingit Episcopos proprios habere carceres, sibi & dictis Inquisitoribus non commu- nes: volumus & districte precipimus, ut Custodes ad in- carcerationem pro dicto crimine custodiam per Episcopos, vel Sede vacante per Capitulum deputandi, & eorum mini- stri coram dictis Inquisitoribus vel substitutis ab eis præstent simile juramentum. Notarii quoque inquisitionis coram Episcopo & Inquisitore vel substitutis ab eis, jurabunt suum officium fideliter exercere. Et idem fiet de aliis personis necessariis ad predictum officium exequendum.

Punit Episcopos, Inquisitores, & eorum Substitutos, qui faciundo, vel omitendo delinquant in officio. Hoc dicit.

§. 4. Verum, quia nimis est grave ad exterminationem pravitatis predictæ non agere, quod ipso contagiosa enor- mitas agendum requirit, grave est quoque & damnatione di- gnissimum malitiose insonibus eandem imponere pravitatem: Episcopo & Inquisitori predictis ac aliis ad dicti executionem officii substituendis ab eis, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione maledictionis æternæ precipimus, ut sic discrete & prompte contra suspectos vel diffamatos, de hu- jusmodi pravitatem procedant, quod malitiose aut fraudulen- ter tantam labem, seu quod ipsos in executione officii Inqui- sitionis impediatur, falso alicui non imponant. Quod si odii, gratiæ, vel amoris, lucri aut commodi temporalis obtentu, contra justitiam & conscientiam suam, omiserint contra quemquam procedere ubi fuerit procedendum super hujus-

modi pravitatem, aut obtentu eodem pravitatem ipsam vel impedimentum officii sui alicui imponendo, eum super hoc præ- sumpsit quoquo modo vexare (præter alias penas, pro qualitate culpæ imponendas eidem) Episcopus aut Superior suspensionis ab officio per triennium; alii vero excommuni- cationis sententias eo ipso incurant. A qua quidem excommu- nicationis sententia, qui eandem incurrerint; nisi per Roma- num Pontificem nequeant, præterquam in mortis articulo, & tunc satisfactione præmissa, absolutionis beneficium ob- tinere, nullo in hac parte privilegio suffragante.

Confirmat antiqua jura hinc Constitutioni non obvia. Joan. And.

§. 5. Alias sanè, que circa præmissum Inquisitionis of- ficium à nostris sunt prædecessoribus instituta (quatenus præ- senti decreto non obviant) facti approbatione Concilii robo- rata, in sua volumus firmitate manere.

II. IDEM in Eodem.

Primo, ponens Constitutionis causam, determinat atatem Inquisitionum. Secundo, punit Inquisitores, qui præ- textu officii pecuniam illicitis modis extorquant, vel ob delictum Clericorum, Ecclesiarum bona confiscant. Ter- tio, precipit Notariis, Officialibus & sociis, ut hoc fa- cientes reprehendant, & Superioribus denuncient, si probare possunt. Quarto, prohibet Inquisitoribus abusu armorum, & circa quantitatem vel qualitatem Officia- lium. H. d. Joan. And.

Nolentes splendorem solitum negotii Fidei per actus in- discretos & improbos quorumvis Inquisitorum heretica pravitatis, quasi tenebrosi fumi caligine obfuscati: hoc facti Concilio approbante statuimus nullis ex nunc, nisi qui qua- dragessimam ætatis annum attigerint, officium inquisitionis predictæ committi Inquisitoribus, & tam ipsorum, quam Episcoporum seu Capitulorum, sede vacante, super hoc de- putatis commissariis, quibuscumque districtius injungentes, ne prætextu officii inquisitionis quibusvis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant: nec scienter attentent Ec- clesiarum bona ob Clericorum delictum prædicti occasione officii sicut etiam Ecclesiæ applicare. Quod si secus in his vel eorum altero fecerint, excommunicationis sententiæ eos subjacere decernimus ipso facto: à qua non possint absolvi, præterquam in mortis articulo, donec illis, à quibus extor- serint, plenè satisfecerint de pecunia sic extorta: nullis privilegiis, pactis, aut remissionibus super hoc valituris. Notarii vero & Officiales dicti Officii, necnon Fratres & alii socii Inquisitorum & Commissariorum ipsorum, qui dictos Inquisitores aut Commissarios secretè noverint talia commi- sisse (si indignationem Dei & Apostolicæ Sedis vitare voluerint & offensam ipsos graviter arguere & coram eisdem fudeant in secreto. Quod si taliter ea sciverint, ut ea probare va- leant, si sit opus, hæc Prælati Inquisitorum & Commissa- riorum eorumdem, ad quos id pertinet, nunciare solici- tate debeant. Qui equidem Prælati Inquisitores & Com- missarii predictos reos inde repertos ab officiis amovere, & amotos alios punire debent seu corrigere teneantur. Prælati autem Inquisitorum id negligentibus agere, vel missa omnia nunciari per predictos locorum Ordinarios volumus: quibus, ut ea in Apostolica Sedis notitiam perferant, in virtute sanctæ obedientiæ districte precipimus & mandamus. Porro Inquisitoribus ipsis districtius injungemus, ut ne ab- antantur quomodolibet concessione portationis armorum, nec Officiales, nisi sibi necessarios habeant tales, qui se conse- rant ad sua cum Inquisitoribus ipsis officia exequenda.

III. IDEM in Eodem.

Dannat sectam Beguardorum & Beguinarum Alemanie, & octo ipsius errores, excitas Diocesanos & Inqui- sitorum officium, contra illos. H. d. Joan. And.

AD nostrum (qui desideranter in votis gerimus, ut Fides Catholica nostris prosperetur temporibus, & pravitatis hæretica de finibus Fidelium extirpetur) non sine dispendio grandi pervenit auditum, quod secta quedam abominabilis quorundam hominum malignorum, qui Beguardi; & qua- rundam infidelium mulierum, que Beguina vulgariter appel- lantur, in Regno Alemanie (procurante factore malorum ope- rum) damnabiliter infurrexit: tenens & asserens doctrinam suam sacrilegâ & perversâ interius designatos errores. Primo, vi- delicet, quod homo in vita præsentis tantum & talem perfec- tionis gradum potest acquirere, quod reddet penitus im- peccabilis, & amplius in gratia proficere non valebit: nam, ut dicunt, si quis semper possit proficere, possit aliquis Christo perfectior inveniri. Secundo, quod jejuniarum non oportet hominem, nec orare, postquam gradum perfectionis hu- jusmodi fuerit affectus: quia tunc sensualitas est ita perfectè spiritui & rationi subiecta, quod homo potest libere corpori concedere quicquid placet. Tertio, quod illi, qui sunt in prædicto gradu perfectionis & spiritu liberatis, non sunt humanæ subiecti obedientiæ, nec ad aliqua præcepta Ecclesiæ obligantur; quia, ut asserunt, ubi Spiritus Domini, ibi libertas. Quarto, quod homo potest ita finalem beatitudinem, secun- dum omnem gradum perfectionis in præsentis ætate, sicut eam in vita obtinebit beata. Quinto, quod quilibet intel-

De materia istius & vide Zanich. tradit. de Heret. c. 8. & 10. Gandi- salium, tradit. de Heret. q. 11. Sylvest. in verb. Heretis. 2.

Vide Archidiacon. in c. Clerico, 81. dist. 6. in c. Si pecca- verit. 2. q. 1. Joan. Andr. in ca. ult. de Heret.

De juramen- to Notario- rum Hostiens. & Doct. in c. ut officium, §. ad conscri- bendam. de Heret. lib. 6. Et in c. Sic- ut. ne Cleri- ci vel Mon.

In mortis articulo nullus est casum reservatio, atque idè omnes Saer- dotes quoslibet panitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt. Ita Conch. Trad. §§. 14. c. 7. de casuum re- servatione.

Delictum Prælati, quando nocet Ecclesie. Vide Felin. in c. ad audientiam. de refer. Et Alex. conf. 21. lib. 1.

Pertinaciter asserens, exercere usuras non esse peccatum, Hereticus est. Joan. And.

§. 2. Sanè si quis in illum errorem inciderit, ut pertina- citer asserere præsumat, exercere usuras non esse peccatum: decernimus velut Hæreticum puniendum: locorum nihilominus Ordinariis, & Hæretica pravitatis Inquisitoribus districtius injungentes, ut contra eos, quos de errore hu- jusmodi diffamatos invenerint, aut suspectos, tanquam contra diffamatos, vel suspectos de heresi procedere non omitterent.

DE EXCESSIBUS PRÆLATORUM. TITULUS VI.

I. CLEMENS V. in Concilio Viennensi. [An. 1311. in Gallia.]

Providerat Greg. contra xxvij. gravamina, quæ Prælati Religiosis inferebant. eod. tit. Nimis 1. & 2. Hoc verb Concilium providet contra xxx. à quibus Prælatos cessare precipit, & per suos subditos cessare facere; jubens ipsorum privilegia & jura servari. H. d. Joan. And.

FREQUENS & assidua nos quorundam Religiosorum querela circumstrepit, quod plerique Episcopi, & eorum Superiores, ac ceteri Ecclesiarum Prælati ipsorum Religiosorum quietem injustè in sublequentibus multipli- citer inquietant. Quidam enim exemptos capiunt & incar- cerant in casibus non concessis à jure. Quidam per gravium interminationem penarum impediunt, ne debentes exem- ptis decimas seu redditus illos solvant eisdem: Nève aliqui Missas eorum audiant, molentes in molendinis, & con- quentes in furnis eorum: servientes quoque & vassallos, & do- mesticos eorumdem; vel alios qualitercumque contrahentes, & participantes cum ipsis suspendunt, interdiciunt, & ex- communicant absque causa rationabili pro libito voluntatis, Bona illorum interdum nihilominus illicitè occupant. Et appellacionibus, quas prædicti exempti ob prædicta, vel alia gravamina rationabiliter interponunt quandoque, mi- nimè deferentes, appellantes occasione appellacionum hu- jusmodi interdum capiunt, aut capi faciunt, & carceri man- cipari. Quidam præterea Capellanos in Ecclesiis pleno jure spectantibus ad eisdem (licet nulla causa subit legitima) celebrare non sinunt, nec administrare Parochianis Ecclē- siastica Sacramenta. Nonnulli etiam indebite Abbates, & Monachos & Conversos exemptos, necnon & Clericos ipsis pleno jure subjectos, si eis non parent in iis etiam, in quibus non tenentur eisdem, inconsculta facilitate suspen- dunt, excommunicant, capiunt, & incarcerant, ac loca & Ecclesias interdiciunt ipsorum. In exigendo insuper ab ipsis exemptis, ipsorumque subditis subidia charitatis exce- dunt nimium contra eos. Et insolitas ac indebitas ipsis contra jura, exactiones imponunt: Novos census & inde- bita onera Parochialibus imponunt Ecclesiis, in quibus exempti jus obtinent patronatus: Processus justè factos, seu sententias justè latas à Delegatis Sedis Apostolicæ, vel à Conservatoribus pro exemptis, publicari, seu executioni mandari à suis subditis non permittunt. Tabellionibus pu- blicis inhibent, ne instrumenta conficiant; & Judicibus, ne justitiam faciant, ac Jurisperitis, ne consilium vel auxi- lium præbeant in causis, seu negotiis eorumdem: Præsen- tatos per exemptos ad Ordines vel Beneficia, quorum præ- sentatio ad eos pertinet, nolunt admittere, nisi præsentantes ponant obedientiam in salutatione literarum quas pro hujus- modi presentatione transmittunt: Ecclesiis quoque vacan- tibus, in quibus Monasteria jus obtinent Patronatus (re- pullis personis idoneis presentatis ad eas) personas institunt inhabiles & indignas. Quidam etiam Ecclesias curam ani- marum habentes ad mensam Abbatum spectantes; quarum fructus quandoque Clericis Secularibus tradunt, seu concedunt ad firmam, Clericis ipsis decedentibus suis conferunt Clericis, quamquam ipsæ propter hoc Ecclesiæ in veritate non vacant. Nonnulli quoque in Ecclesiis Monachorum jura ipsorum injustè sibi appropriant, & de ipsorum redi- tibus, ut volunt, ordinant, ita quod Rectoribus earum non remanet unde valeant sustentari. Quidam cum armis & erecto vexillo molendina, & alia bona contra justitiam de- struunt exemptorum, quæ etiam tanto tempore possederunt, quod de contrario memoria non existit: mittuntque frequen- ter ad Monasteria luarum civitatum & diocesium consanguineos & nepotes, & interdum animalia sua cum custodiis, ut eis de bonis Monasteriorum debeat provideri: Abbates insu- per, & Priores Monasteriorum frequenter compellunt, ut suis consanguineis, & nepotibus, Monasteriorum suorum, seu Prioratuum possessiones concedant in perpetuum, vel ad tempus; quas quidem concessiones, vel pensiones nos nullas esse volumus ipso jure: Eisdem quoque Abbates, vel Priores quandoque compellunt ad presentandum sibi ad Eccle- sias vacantes, in quibus jus obtinent Patronatus, & ad mo- nachandum interdum suos familiares consanguineos, vel ne- potes. Frequenter etiam permittunt, & tacite consentiunt, quod in suo dominio temporali per milites vassallos, & ipso- rum temporales Officiales Monasteriorum bona mobilia &

Actualis natura in seipsa naturaliter est beata: quodque ani- ma non indiget lumine gloriæ ipsam elevante ad Deum vi- dendum & eo beate fruendum. Sextò, quod se in acibus exercere virtutum est hominis imperfecti, & perfecta anima licentiat à se virtutes. Septimò, quod mulieris osculum (cum ad hoc natura non inclinè) est mortale peccatum. Actus autem carnalis, cum ad hoc natura inclinè, peccatum non est, maxime cum tentatur exercens. Octavò, quod in elevatione corporis Jesu Christi, non debent at- furgere, nec eidem reverentiam exhibere: asserentes, quod esset imperfectionis eisdem, si à puritate & altitudine suæ contemplationis tantum descenderent, quod circa ministrerium seu Sacramentum Eucharistiæ, aut circa passionem humanitatis Christi aliqua cogitarent: Nonnulla etiam alia sub simulata quadam sanctitatis specie dicunt, faciunt & committunt, quæ oculos Divinæ Majestatis offendunt, & grave in se continent periculum animarum. Cum autem ex debito commilli nobis officii hujusmodi sectam detestabilem, & præmissos ipsius execrandos errores ne propagent ulterius, & per eos corda Fidelium damnabiliter corrup- pantur extirpare ab Ecclesia Catholica necessariò habeamus. Nos, sacro approbante Concilio, sectam ipsam cum præ- missis erroribus damnamus & reprobamus omnino; inhi- bentes districtius, ne quis ipsos de cetero teneat, approbet, vel defendat. Eos autem qui secus egerint, animadversione Canonica decernimus puniendos. Porro Diocesani & illarum partium Inquisitores hereticæ pravitatis, in quibus Beguardi & Beguinae hujusmodi commorantur, suum officium circa eos diligenter exerceant, inquirentes de vita & conversa- tione ipsorum, qualiter sentiant de articulis Fidei, & Ecclesiæ Sacramentis. In illos vero, quos culpabiles repe- rierint (nisi abjuratis spontè predictos errores peniteant, & satisfactionem exhibuerint competentem) debitam exerceant ultionem.

DE HOMICIDIO VOLUNTARIO VEL CASUALI.

TITULUS IV.

I. CLEMENS V. in Concilio Viennensi. [An. 1311. in Gallia.]

Non potest sumari brevius.

SI furiosus, aut infans, seu domiens, hominem muti- let, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incur- rit. Et idem de illo censemus, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit vel mutilat invalorem.

DE USURIS.

TITULUS V.

I. CLEMENS V. in Concilio Viennensi. [An. 1311. in Gallia.]

Officiales Communiarum, facientes, diclantes, vel scri- bentes statuta super usuris solventis, non repetendis, vel non restitendis, vel judicantes secundum illa, vel non delentes illa, si possunt intra tres menses de liberis Communiarum, vel illa servantes, excommunicati sunt. Joan. And.

EX gravi ad nos infirmatione pervenit, quod quorum- dam Communiarum locorum in offensam Dei, & pro- ximi, ac contra jura Divina pariter & humana usu- rariam approbantes quodammodo pravitatem, per statuta sua juramento quandoque firmata, usuras exigunt, & solvi nedum concedunt, sed ad solvendas eas debitorum scienter compellunt, ac x juxta ipsorum continentiam statutorum gravia imponendo plerumque coloras repetentibus onera, alisque utendo super his diversis coloribus, & fraudibus exquisitis repetitionem impediunt earumdem. Nos igitur perniciosius his ausibus obviare volentes, sacro approbante Concilio statuimus ut quicumque Communiarum ipsarum Potestates, Capitanei, Rectores, Consules, Judices, Consiliarii, aut alii quivis Officiales statuta hujusmodi de cetero facere, scribere, vel dicere, aut quod solvantur uturæ, vel quod solvatur, cum repetantur, non restituantur plenè ac liberè, scienter judi- care præsumpsit, sententiam excommunicationis incur- rant. Eandem etiam sententiam incursum, nisi statuta hujus- modi hæcenus edita de liberis Communiarum ipsarum (si super hoc potestatem habuerint) intra tres menses deleverint; aut si ipsa statuta sine consuetudine effectum eorum habentes quoquo modo præsumpsit observare.

Feneratores in causis usurarum edere coguntur libros rationum suarum. Joan. And.

§. 1. Ceterum, quia feneratoribus sic ut plurimum con- tractus usurarios occultè inveniunt & dolose, quod vis convinci possunt de usuria pravitatem, ad exhibendum cum de usuris ageretur suarum codices rationum, censurâ ipsos decernimus Ecclesiastica compellendos.

Part II.

ad pensiones, hæc duo verba, vel pensiones, non habentur in antiq. codicib. etiam in pres. si.